

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ РОЛЬ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Вінницький національний технічний університет

Анотація.

В статті розглядається роль музейної педагогіки в професійному становленні майбутніх інженерів, розкривається сутність поняття «музейна педагогіка», описується робота Культурно-мистецького та просвітницького центру Вінницького національного технічного університету, інформується про творчість вінницького художника О. Довбошука.

Ключові слова: музей; музейна педагогіка; художник; Культурно-мистецький та просвітницький центр.

Abstract.

The article examines the role of museum pedagogy in the professional development of future engineers, reveals the essence of the concept of "museum pedagogy", describes the work of the Cultural-artistic and educational center of Vinnytsia National Technical University, informs about the work of the Vinnytsia artist O. Dovboschuk.

Keywords: museum; museum pedagogy; artist; Cultural and artistic and educational center.

Вступ

На сьогоднішньому етапі розвитку вищої освіти існує багато проблематичних питань у навчально-виховному процесі майбутніх інженерів, який має формувати не лише професійні якості, а й світогляд, ідеологію та культурний рівень молодої людини. Євроінтеграція та конкурентоспроможність майбутніх фахівців спонукає до поглиблення та розвитку культурологічних знань, які нададуть змогу майбутнім професіоналам орієнтуватися в полікультурному просторі. Особливо важливо це на сьогоднішньому етапі формування вищої освіти, коли через вплив масової культури, субкультури, Інтернету, засобів масової інформації і т.п., не завжди може вірно для себе обирати інформацію культурологічного напрямку. Багато молодих людей навіть не цікавляться культурою власного народу, що призводить до втрати національної ідентифікації та духовного зубожіння. Ми вважаємо, що музейна педагогіка допоможе молоді пройти важливий етап у розумінні культури через засоби мистецтва та познайомити з культурою власного народу під час навчання у технічних ВНЗ.

Виклад основного матеріалу

Одним із основних засобів зображення видимого світу в образотворчому мистецтві є живопис, знайомство з яким проходить, в основному, в музеях.

В сучасному трактуванні «музей» (у перекладі з грецької мови – храм муз) – науково – дослідницька чи науково – просвітницька установа, що здійснює комплектування, зберігання, вивчення і популяризацію пам'яток історії, матеріальної і духовної культури. Існують такі типи музеїв: науково – просвітницькі, дослідницькі, навчальні. Профілі: історичні, технічні, природничо – наукові, мистецтвознавчі, літературні, а також: меморіальні, комплексні, краєзнавчі тощо. Музей – це не лише місце зберігання великих мистецьких колекцій, а й науковий заклад, центр поширення знань, в якому зберігаються архіви, довідкова документація, наукова література. [1, с. 68].

З основних напрямків музейної діяльності особливо визначається його наукова, експозиційна та освітньо-виховна діяльність.

Сьогодні не всі розуміють актуальність культурно-естетичного виховання молоді і ролі музеїв в цьому вихованні. На даний момент склалася парадоксальна ситуація: молодь втрачає соціальні ідеали, знижується загальний культурно-освітній рівень населення і саме в цій ситуації підвищується

роль освіти і культури у вихованні підростаючого покоління. Але як би ми не намагалися робити вигляд, що нічого не відбувається, ситуацію не можна не помітити: саме студент сьогодні рідко заходить до музею [2].

Поняття «музейна педагогіка» сформульовано і введено в науковий обіг на початку ХХ століття в Німеччині. Це нововведення було пов'язане з іменами таких дослідників як А. Ліхтварк, А. Рехвейном, Г. Фройденталь. У 1913 році на конференції «Музей як освітній і виховний заклад» А. Ліхтварк першим сформулював ідею про освітній призначення музею і запропонував новий підхід до відвідувача як учаснику діалогу. Термін «музейна педагогіка» послужив для позначення нової наукової дисципліни, яка виникла на стику музезнавства, педагогіки і психології.

Вагомий внесок у дослідження проблеми зв'язку музеїв з навчальними закладами здійснили такі вчені як Т. Белофастова, Т. Галкіна, І. Медведєва, Є. Мастєніца, Н. Пусєпліна, Г. Снагощенко, Б. Столяров, Субботіна, С. Троянська, Л. Шляхті та ін.

Про необхідність використання музейної педагогіки писали К. Ушинський, П. Каптерев, П. Блонський, С. Шацький, які вважали, що саме в тимчасовому предметно-просторовому середовищі музею здійснюється трансляція духовного, культурного досвіду, накопиченого людством за багато століть свого існування.

Музейна педагогіка — галузь діяльності, що здійснює передачу культурного досвіду на основі міждисциплінарного та поліхудожнього підходу через педагогічний процес в умовах музейного середовища [3].

Впровадження музейної педагогіки в навчально-виховний процес відбувається у Вінницькому національному технічному університеті. Тому, в 1990 році у Вінницькому політехнічному інституті, за ідеєю кандидата філософських наук, професора Буяльської Тамари Болєславівни, вперше серед технічних вищих навчальних закладів України було створено культурно-художній центр (ЦК і ВС), який на сьогодні має назву Культурно-мистецький та просвітницький центр, як учбово-методичну базу для викладання дисциплін гуманітарного циклу. Відомо, що характер і зміст навчального процесу в технічному ВНЗ значною мірою підпорядкований завданням вузької спеціалізації, не в змозі забезпечити інтелектуально-духовних потреб особистості, формування належного рівня культури, творення технічної інтелігенції.

В 1990 році була створена навчально-художня лабораторія «Подільське сучасне мистецтво», в якій експонуються роботи професійних художників, художників аматорів, майстрів декоративно-ужиткового мистецтва. Лабораторія має дві зали реалістичного напрямку, де в першій залі представлені живописні твори, які виконані в різних жанрах та за допомогою різноманітних матеріалів, що використовуються в художній справі та друга зала, де експонуються роботи майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, які захоплюють своєю різноманітністю та різнонаправленістю. Робота навчальних лабораторій у Вінницькому національному технічному університеті також намагається впроваджувати ідеї музейної педагогіки в навчально-виховний процес для покращення знань з української культури.

Культурно-мистецький та просвітницький центр експонує роботи багатьох українських і, в тому числі, вінницьких художників. Особливу увагу ми хочемо приділити роботам вінницького художника, Члена Вінницької обласної організації Національної спілки художників України з 2012 року Олега Карповичу Довбошуку. Про цього художника член Національної спілки письменників Григор Мовчанок сказав так: «Олег Довбошук творить з уяви, мрій та вражень. Є у нього й картини, в яких домінують і реальні предмети: будівлі, дерева, красвиди, але і ті виступають на полотні після образного переосмислення. Ще у 80-х роках він здивував своїх шанувальників скромними за кількістю, зате глибокими за художнім виміром картинами із своєрідним проникненням у світ гармонії і краси, зосередженості і тиші.»

Картини Олега Карповича Довбошука є і в колекції нашого музею. Народився художник в 1942 р. на Вінниччині. Довгий час працював художником-оформлювачем. Учасник багатьох обласних, республіканських виставок та живописно-графічних пленерів.

Олег Довбошук працює в жанрі олійного живопису та графіки. Його картини «Осіні морок», «Спогади дитинства», виконані темперою на полотні, не лише хвилюють уяву студентів своїм виконанням, приваблюють своїм «бархатним», насиченим тоном але й дають змогу зрозуміти тонкощі робіт темперою, труднощі якої полягають в її швидкому висиханні, в незмивності, що ускладнює внесення правок. Знайомство з роботами цього художника дає змогу розвивати уяву та

креативність, пізнавати культурний спадок українського народу, що так необхідно в удосконаленні професійних знань.

Висновок

Отже, впровадження музейної педагогіки в навчально-виховний процес вищих технічних закладів є важливим та необхідним для покращення знань з вітчизняної культури, виховання естетичних смаків у молоді та вміння споглядати твори мистецтва, розвиває креативний погляд не лише в особистому, а й в професійному напрямку. Такі знання дають коротку інформацію яка несе в собі відповідний рівень знань, поглиблює раніше набуті культурологічні знання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яременко Н. В. Дозвіллезнавство: навчальний посібник. – Фастів: «Поліфаст», 2007. – 460 с.
2. Класова О.А. «Сучасні форми масової науково-освітньої роботи меморіальних музеїв» http://www.artmuzeum.kr.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=88&Itemid=53
3. Лаский І. Курс «Музейна педагогіка»: особливості взаємодії школи й музею// Мистецтво та освіта. — 2009. — № 3. — с. 27

Світлана Валентинівна Рикова - завідувач лабораторіями культурно просвітницького центру Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, Україна

Svetlana Valentina Rykova - Head of Laboratories of the Cultural Education Center of Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine